

datum	22 november 2013	
aan	Marleen Zantingh	Gemeente Moerdijk
van	Mike Fransen	Oranjewoud
kopie	Linda Smitskamp	Oranjewoud
project	Begraafplaats Klundersteweg te Zevenbergen	
projectnummer	264082	
betreft	Oplegnotitie Actualisatie Natuurtoets Begraafplaats Klundersteweg Zevenbergen	

Aanleiding

De gemeente Moerdijk is voornemens een nieuwe begraafplaats in Zevenbergen aan te leggen. In figuur 1 is de ligging van het plangebied weergegeven. De voorgenomen ontwikkeling is middels de Natuurtoets 'Nieuwe begraafplaats Zevenbergen' (Oranjewoud, juni 2009) reeds getoetst aan de geldende natuurwetgeving. De conclusie van dit onderzoek was dat de ontwikkeling geen negatief effect heeft op omliggende natuurgebieden en in het plangebied geen (zwaar) beschermde dier- of plantensoorten aanwezig zijn die de voorgenomen ontwikkeling wezenlijk kunnen beïnvloeden. Aangezien dit rapport inmiddels verouderd is, is een actualisatie gewenst. Gezien het gegeven dat de locatie hetzelfde is gebleven, is voor de actualisatie gekozen voor het opstellen van voorliggende oplegnotitie.

Doel

In deze oplegnotitie worden de aangetroffen en verwachte natuurwaarden in het plangebied getoetst aan de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998. Indien uit de toetsing blijkt dat er geen belemmeringen zijn voor de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998 kan de bestemmingsplanprocedure vervolgd worden. Voor het wettelijk- en toetsingskader van de natuurbeschermingswet wordt verwezen naar hoofdstuk 1, paragraaf 1.2 en Bijlage 1 van de eerder opgestelde Natuurtoets (Oranjewoud, 2009).

Voorgenomen ontwikkeling

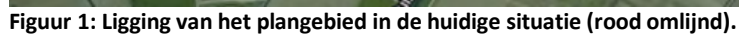
De gemeente Moerdijk is voornemens een nieuwe begraafplaats in Zevenbergen aan te leggen (figuur 2). Op de huidige Zevenbergse begraafplaats is slechts capaciteit gegarandeerd tot circa 2019. Het plangebied voor de nieuwe begraafplaats is gelegen in het buitengebied, ten westen van Zevenbergen en bestaat uit agrarisch gebied, ruigte en watergangen. Ten behoeve van de ontwikkeling zullen de watergangen ten oosten en zuiden van het plangebied verbreed worden en zal ten noorden van het plangebied een nieuwe watergang gegraven worden. De (ruigte)vegetatie wordt gemaaid en het gebied zal bouwrijp gemaakt worden.

Gebiedsbeschrijving

Het grootste deel van het plangebied bestaat uit agrarisch gebied (circa 3 hectare). Een deel van dit gebied is ingezaaid met gras; het andere deel is onlangs omgeploegd. Direct grenzend aan de Klundersteweg ligt een omheind ruigteveldje welke voorheen in gebruik was als paardenweide. Hier zijn voornamelijk algemene grassoorten aanwezig en soorten als zuring, braam, distel, teunisbloem, smalle weegbree en jacobskruiskruid.

Het plangebied wordt aan de oost- en zuidzijde begrenst door een watergang. Aan de westzijde van het plangebied is een smalle greppel aanwezig. Alle watergangen zijn met elkaar in verbinding en waren tijdens het terreinbezoek waterhoudend (in het geval van de smalle geul stond hier relatief gezien minder water in). De overige twee watergangen hadden een diepte van circa 40 centimeter. Aan de randen van de watergangen komt op enkele locaties waterplanten voor. De watergangen zijn recent geschoond. De oevers van de watergangen zijn steil en voornamelijk begroeid met algemene grassoorten, riet en brandnetel. Aan de oostzijde van de watergang (buiten het plangebied) is een houtwal met ondergroei gelegen die het plangebied van de aangrenzende sportvelden scheidt. De houtwal bevat soorten als hazelaar, veldesdoorn, liguster en kornoelje.

Voor een uitgebreide biotoopbeschrijving wordt verwezen naar de Natuurtoets (Oranjewoud, 2009), hoofdstuk 2, paragraaf 2.3. In figuur 3 is middels een aantal foto's een impressie van het plangebied gegeven.

Figuur 3: Impressie plangebied, met linksboven het ingezaaide perceel grenzend aan de smalle geul ten westen van het plangebied en rechtsboven het recent omgeploegde land. Linksonder is de watergang ten zuiden van het plangebied weergegeven en rechtsonder het verruigde veldje grenzend aan de Klundertseweg.

Terreinbezoek

Op 18 november 2013 is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van Oranjewoud. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied. Indien de aangetroffen biotopen hier aanleiding toe geven, wordt een nader onderzoek aanbevolen. Het plangebied is tijdens het terreinbezoek te voet doorkruist. Daarnaast zijn de watergangen in het plangebied met een RAVON schepnet bevestigd.

Bevindingen terreinbezoek

De bevindingen van het terreinbezoek zullen per soortgroep beschreven worden.

Door het intensieve beheer van het agrarische gebied (met doorwerking op de aangrenzende oevers en watergangen) en de verruigde staat van de paardenweide is het plangebied floristisch gezien weinig interessant. Tijdens het terreinbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen en deze worden ook niet verwacht.

Met name het verruigde veld en de ondergroei van de houtwal bieden een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals de bosmuis, rosse woelmuis, (gewone) bosspitsmuis en huisspitsmuis (o.a. www.zoogdieratlas.nl). Daarnaast kan de egel in deze biotopen aanwezig zijn. Het intensief beheerde agrarische gebied (zij het begroeid) vormt voor verschillende muissoorten eveneens een geschikt biotoop. Het plangebied vormt

echter geen belangrijk leefgebied voor zwaar beschermde zoogdiersoorten en deze worden (op de gewone dwergvleermuis na) ook niet verwacht in de omgeving van het plangebied (Telmee.nl).

De ruigtevegetatie en de ondergroei van de houtwal bieden ook een geschikt landbiotoop voor algemeen voorkomende amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. In het landbiotoop zijn tijdens het terreinbezoek geen amfibiesoorten aangetroffen. Tijdens de bemonstering van de watergang is één larve van de kleine watersalamander aangetroffen. De soort behoort tot Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Soorten van Tabel 1 zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. De watergang biedt door de steile oevers, het vervuilde en troebele karakter geen geschikt (voortplantings)biotoop voor zwaar beschermde amfibiesoorten. Daarnaast zijn deze soorten niet in de directe omgeving van het plangebied waargenomen (Telmee.nl). Door deze twee aspecten worden zwaar beschermde amfibiesoorten niet in het plangebied verwacht.

In de watergang zijn tijdens de bemonstering in de westhoek van het plangebied een aantal tiendoornige stekelbaarzen aangetroffen (figuur 4). In de watergang ten zuiden van het plangebied is tevens een Amerikaanse rivierkreeft aangetroffen. Stekelbaarzen en de Amerikaanse rivierkreeft zijn niet beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Ten oosten van het plangebied is tijdens het bemonsteren van de watergang een grote modderkruiper aangetroffen. Het betreft een zwaar beschermde vissoort en behoort tot Tabel 3 van de Flora- en faunawet (figuur 4).

Door afwezigheid van bomen en gebouwen in het plangebied zijn jaarrond beschermde vogelnesten (categorie 1-4) uit te sluiten.

Het plangebied biedt door de verruigde en voedselrijke staat en het monotone karakter geen geschikt leefbiotoop voor overige zwaardere beschermde soorten (als vlinder, libellen en overige ongewervelden).

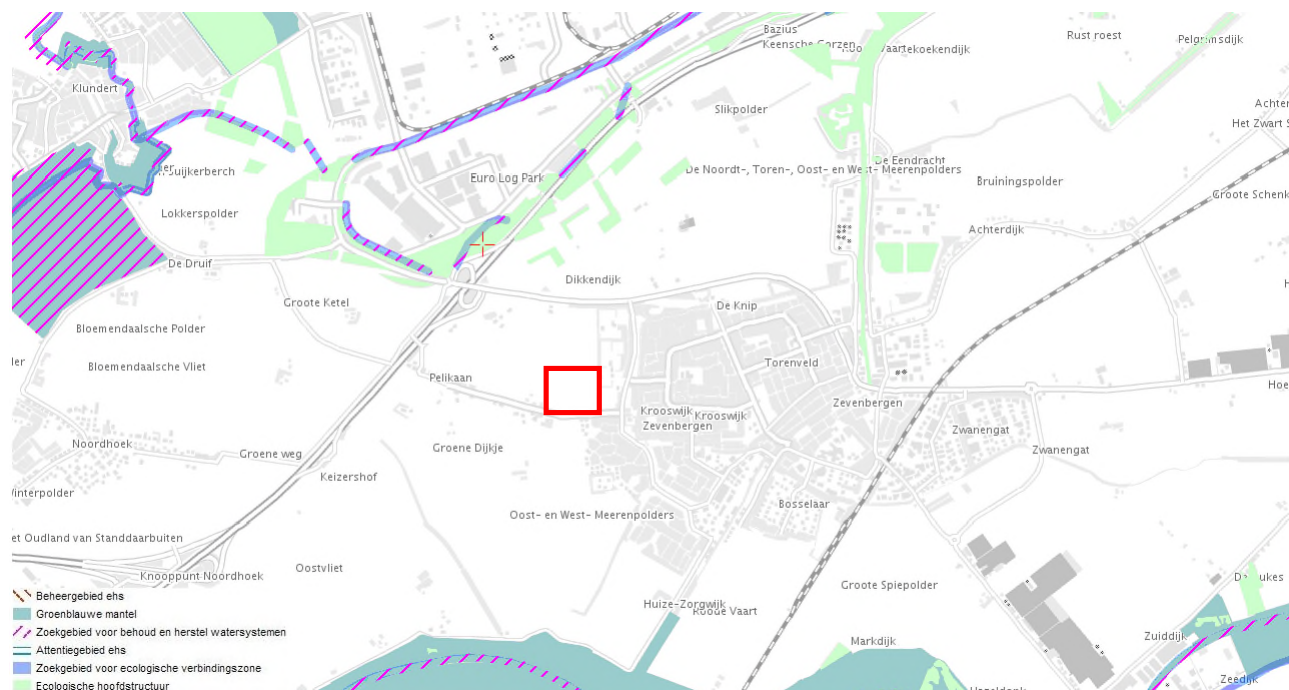
Figuur 4. Aangetroffen vissen in het plangebied met links de aangetroffen tiendoornige stekelbaarzen en rechts de zwaar beschermde grote modderkruiper (Tabel 3-soort).

Effectbeoordeling

Gebiedenbescherming

Het plangebied maakt geen deel uit van een EHS-gebied. Op circa 800 meter afstand ligt ten noorden van het plangebied een EHS-gebied (figuur 5).

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. In de omgeving van het plangebied ligt een groot EHS-gebied. Ook significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van het project kunnen worden uitgesloten. De ontwikkeling in het plangebied heeft een zeer beperkt effect op de directe omgeving van het plangebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor EHS geen belemmeringen.

Figuur 5. Ligging plangebied ten opzichte van de EHS. Bron: Provincie Noord-Brabant.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ('Hollands Diep') ligt op circa 5,2 kilometer afstand van het plangebied. Vanwege de aard en omvang van de ontwikkeling wordt geen negatief effect op het Natura 2000-gebied verwacht. De ruimtelijke ontwikkeling heeft een beperkte invloed en mogelijk enkel op de directe omgeving van het plangebied. De effecten volgens de Effectenindicator op de website van het Ministerie van EZ worden niet verwacht op het Natura 2000 gebied. Wegens het ontbreken van negatieve effecten is vergunningplicht vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 niet aan de orde zijn.

Soortenbescherming

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op de zwaar beschermde soortgroepen flora, vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën, vlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en/of niet worden verwacht en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

Grote modderkruiper

In het plangebied is een beschermde vissoort aangetroffen; het betreft de grote modderkruiper. De grote modderkruiper is een zwaar beschermde soort en staat vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet. De watergangen ten zuiden en oosten van het plangebied kunnen voor de soort dienen als zowel voortplantingsplaatsen als vaste rust- en verblijfplaatsen. Van de grote modderkruiper is bekend dat in agrarische gebieden de voortplanting plaats vindt in kleine greppels en smallere sloten die in verbinding staan met de bredere sloot. De smalle greppel ten westen van het plangebied kan zodoende fungeren als voortplantingsplaats.

Door het verbreden van de watergangen is sprake van het verstoren en mogelijk aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van de zwaar beschermde grote modderkruiper.

Consequenties

Dergelijke voortplantingsplaatsen en/of vaste verblijfplaatsen zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Een verstoring van deze verblijfplaatsen en/of verstoring van de soort betekent een overtreding van de Flora- en faunawet. Voor deze verstoring moet een ontheffing Flora- en faunawet worden aangevraagd.

Voor de aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats moeten daarnaast mitigerende maatregelen opgesteld en uitgevoerd worden zodat geen (tijdelijke) achteruitgang van de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats optreedt. Deze maatregelen kunnen worden uitgewerkt in een mitigatie/activiteitenplan (behorende bij een ontheffingsaanvraag) en dienen te worden uitgevoerd tijdens de realisatiefase. Het mitigatie-/activiteitenplan dient opge-

steld te worden en (middels de ontheffingsaanvraag) ter goedkeuring voorgelegd te worden aan Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden gevolgd.

Voorbeelden van uit te voeren maatregelen voor de grote modderkruiper welke opgenomen kunnen worden in het mitigatieplan zijn hieronder ter indicatie weergegeven (DR, 2011)¹:

- Faseren in ruimte en tijd. Ruim voordat werkzaamheden plaatsvinden aan de bestaande watergangen, de nieuwe watergang ten noorden van het plangebied graven en functioneel inrichten. Door dit ruim van te voren te doen krijgt de nieuwe watergang de tijd om in natuurlijk opzicht te rijpen (ontwikkeling watervegetatie, creëren robuuste ecosystemen etc.). Hierdoor wordt leefgebied voor de soort gecreëerd en kan de soort tijdens de werkzaamheden uitwijken naar dit gebied.
- Werken buiten de kwetsbare periodes van de soort. Er moet gewerkt worden buiten de kwetsbare periode van de voortplanting (april - juni) en bij voorkeur ook buiten de periode van overwintering. De meest gunstige periode dat er geen sprake is van voortplanting of van overwintering, maar wel op een moment dat de grote modderkruipers nog actief zijn, komt neer op de periode september tot en met oktober, mits de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs aanwezig is in de watergang en de watertemperatuur moet beneden de 25 graden Celsius zijn. Echter, deze periode kan zowel eerder als later beginnen of eindigen afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en van de meteorologische omstandigheden voorafgaand en tijdens de werkzaamheden. Een deskundige op het gebied van grote modderkruipers moet de werkbare periode aangeven.
- Gebruik machines aanpassen. De machines waarmee gewerkt wordt moeten zodanig gekozen zijn dat de hoeveelheid slachtoffers zo beperkt mogelijk is.

Bij een nadere detaillering van de werkzaamheden aan de watergangen kunnen (eventuele overige) projectspecifieke maatregelen worden opgesteld (in bijvoorbeeld het mitigatieplan).

Nieuwe watergang

Om de functionaliteit van de omgeving voor de grote modderkruiper te behouden tijdens en na de werkzaamheden kan de nieuwe watergang door kleine aanpassingen geschikt gemaakt worden voor de soort. Bij de grote modderkruiper gaat het dan om bijvoorbeeld één of enkele van de volgende typen maatregelen:

- het maken van diepere plekken in de watergang ter behoud van voldoende overwinteringsplekken;
- realiseren van natuurvriendelijke of geleidelijk aflopende oevers als habitat voor eiafzet en opgroei van jonge vissen;
- maken van voorzieningen die het voor grote modderkruipers mogelijk maken om barrières te passeren;
- aanpassen beheer. Dit heeft tevens betrekking op de overigens aanwezige watergang in de omgeving.

Conclusie

De voorgenomen realisatie van de begraafplaats aan de Klundertseweg in Zevenbergen heeft gezien de omvang en aard van de ontwikkeling, geen negatieve gevolgen voor beschermde gebieden (EHS en Natura 2000-gebieden) in de omgeving. Effecten zijn uitgesloten en eventuele gevolgstappen zijn niet aan de orde.

In het plangebied is een Tabel 3-soort in het kader van de Flora- en faunawet aangetroffen die de uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling beïnvloedt. Uit de effectbeoordeling is gebleken dat de voorgenomen werkzaamheden aan de watergang mogelijk een negatief effect heeft op de zwaar beschermde vissoort de grote modderkruiper en dat hiervoor een ontheffingsprocedure doorlopen moet worden.

Geconcludeerd kan worden dat indien voor de realisatiefase een ontheffingsprocedure wordt doorlopen waarbij mitigerende maatregelen worden opgesteld en deze tijdig worden uitgevoerd, de aanwezigheid van de grote modderkruiper geen belemmering vormt voor de vaststelling van het bestemmingsplan.

¹ Dienst Regelingen, 2011. Soortenstandaard grote Modderkruiper *Misgurnus fossilis*.